

Finansdepartementet
Postboks 8008 - Dep.
0030 OSLO

Dato: 06.01.2012
Vår ref.: 11-737 MC
Deres ref.: 09/5026 AaN

Høring – Implementering av Solvens II i norsk rett

Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO) viser med dette til Finansdepartementets høringsbrev 24.10.2011 vedlagt Finanstilsynets høringsnotat om gjennomføring av Solvens II i norsk rett.

På overordnet nivå mener vi høringsnotatet er gjennomarbeidet, og vurderingene som ligger til grunn for forslaget fremstår faglig forankret og grundige. Vi vil også fremheve det positive med en gjennomført felles begrepsbruk for faglige uttrykk.

Innledningsvis vil vi påpeke at Solvens II-reglene innebærer en vesentlig omlegging for norske forsikringsselskaper. Norske pensjonskontrakter, med langvarige forpliktelser og årlig tildeling av garantert avkastning og overskudd, medfører allerede store utfordringer for selskapene i det lavrenteregime som er i dag, uten fullgode investeringsmuligheter til å sikre tilstrekkelig og langsiktig avkastning. Det er viktig at innføringen av Solvens II ikke ytterligere svekker mulighetene for å opprettholde et robust pensjonssystem. Det er også viktig at norske forsikringsselskaper i fremtiden kan tilby forsikringsprodukter som er tilpasset kundenes behov.

FNOs hovedsynspunkter til høringen er som følger:

- Et bredt sett av tiltak er nødvendig for å sikre et robust pensjonssystem under Solvens II. Tiltakene må både bidra til å håndtere risikoen som følger av årlig avkastningsgaranti, og til å dekke det økte behovet for investeringer i aktiva med høy rentefølsomhet som følger av Solvens II
- Det er viktig å utrede mulighetene for nasjonale tilpasninger i Solvens II-regelverket

- Norske myndigheter må arbeide aktivt for en utforming av Nivå 2-bestemmelsene i det europeiske regelverket som hensyntar norske forhold når det gjelder beregning av rentekurven for diskontering av forsikringsforpliktelsene
- Norske myndigheter må arbeide aktivt for å sikre en optimal behandling av naturskadefondet og garantiavsetningen under Solvens II. Norske skadeforsikringselskaper må ikke gis en ulempe i forhold til selskaper som operer ut fra andre EU/EØS-land
- FNO er positiv til avviklingen av gjeldende soliditetsregler. Det er svært viktig at det ikke videreføres særnorske tilleggskrav til kapital utover det som følger av Solvens II
- FNO er positiv til forslaget om å oppheve grensen på 15 prosent eierandel i selskaper som driver forsikringsfremmed virksomhet
- Forordningen på nivå 2 bør transformeres inn i norsk rett i forskrift, og ikke gjennomføres ved en inkorporeringsforskrift
- Det er behov for å utrede ytterligere endringer i gjeldende virksomhetsregler, herunder mulighet for innføring av flerårige garantier og sluttverdigarantier

Vi vil i det videre gi både generelle kommentarer til Finanstilsynets forslag, samt spesielle kommentarer til enkelte av bestemmelsene. Vi har i tillegg enkelte innvendinger og forslag til endringer.

1. Generelle kommentarer

Behov for tiltak for å sikre et robust pensjonssystem under Solvens II

Et grunnleggende prinsipp i Solvens II-regelverket er kravet om markedsverdivurdering av både aktiva- og passivasiden i balansen. Samtidig gir ulik rentefølsomhet (durasjon) mellom postene på begge sider av balansen opphav til høyere kapitalkrav. Siden aktivasiden i stor grad føres til markedsverdi i dagens finansregnskap, vil endret verdivurdering av de forsikringstekniske avsetningene (pensjonsforpliktelsene) ha størst effekt på kapitalkravene. Nåverdien av de forsikringstekniske avsetningene skal beregnes med den til enhver tid gjeldende risikofrie rente og ikke grunnlagsrenten som i dag. Dette innebærer at verdien av forsikringstekniske avsetninger vil variere i takt med endringer i markedsrenten. Selskapene vil derfor ha behov for å kunne investere i eiendeler med tilsvarende rentefølsomhet som forsikringsforpliktelsene. For langvarige forpliktelser vil dette være aktiva med høy rentefølsomhet (lang durasjon).

På grunn av kravet om årlig oppfyllelse av avkastningsgarantien må selskapene i dag investere i aktiva med lav rentefølsomhet for å unngå store svingninger i årlig avkastning. Under Solvens II vil en slik tilpasning gi høyt kapitalkrav for renterisiko som følge av durasjonsavviket mellom investeringene og forpliktelsene, og dermed en raskt fallende solvenskapital ved fallende rentenivå.

Av solvenshensyn er det viktig at selskapene kan investere i aktiva med høy rentefølsomhet. Det er derfor nødvendig med endringer i gjeldende produkt- og virksomhetsregler. Dette regelverket bør tilpasses slik at det sammen med nye kapitalkrav gir et hensiktsmessig pensjonssystem for alle parter.

FNO har vært involvert i arbeidet i Banklovkommisjonen knyttet til fripoliser og kapitalkrav. Det er imidlertid usikkert hvor stor risikoreduserende effekt de tiltakene som Banklovkommisjonen har utredet vil komme til å få for solvenskapitalkravet under Solvens II, og det er derfor viktig at myndighetene arbeider videre med å utrede mulige tilpasninger i gjeldende virksomhetsregler.

Behovet forsterkes av at de forslag til endringer i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 9 som Finanstilsynet fremmet i brev av 08.03.2011, verken er behandlet i denne høringen eller i utkastet til utredning nr. 25 fra Banklovkommisjonen. FNO mener at disse forslagene bør realitetsbehandles på et senere tidspunkt. Det må også utredes om det er mulig å innføre flerårige garantier og sluttverdigarantier for eksisterende kontrakter uten at dette innskrenker flytteretten i vesentlig grad.

Videre er det nødvendig at selskapene får tilgang til å plassere i rentefølsomme aktiva med tilstrekkelig lang durasjon, nominert i norske kroner for å unngå høye kapitalkrav som følge av valutarisiko. Norge har et lite marked for rentepapirer utstedt av offentlig sektor. Norske forsikringsselskaper har dermed begrensede muligheter til å lukke durasjonsavviket gjennom å investere i aktiva med lav risiko og høy rentefølsomhet, og det bør vurderes tiltak for å rette opp denne ubalansen. Et alternativ til å utvikle et marked for lange obligasjoner kan være å etablere et marked for lange swaprenter, men da under forutsetning av at dagens regler endres slik at en renteswap kan føres til amortisert kost i stedet for til virkelig verdi i kunderegnskapet.

Et robust pensjonssystem under Solvens II krever at risikoen som følger av årlig avkastningsgaranti håndteres, og FNO mener det er behov for å utrede ytterligere endringer i gjeldende virksomhetsregler for å sikre en hensiktsmessig tilpasning til det nye solvensregelverket. Det er blant annet viktig at det utredes om det er mulig å innføre flerårige garantier og sluttverdigarantier uten vesentlig innskrenkninger i flytteretten.

FNO vil for øvrig påpeke at Solvens II innebærer økt behov for forsikringsselskapene til å kunne plassere i aktiva med høy rentefølsomhet, og ber om at det vurderes tiltak for å dekke opp for dette behovet.

Nasjonalt handlingsrom under Solvens II

Det er foreløpig ikke fastsatt om det i Solvens II vil åpnes for visse nasjonale tilpasninger i regelverket for kontrakter som er inngått under gjeldende livsforsikrings- og solvensregelverk. Selv om Solvens II i utgangspunktet skal være fullharmonisert, er det viktig at myndighetene utreder om det likevel eksisterer et visst handlingsrom og i tilfelle i hvilken grad dette bør utnyttes for å avhjelpe selskapenes utfordringer.

FNO ber Finansdepartementet utrede mulighetene for nasjonale tilpasninger i Solvens II-regelverket.

2. Kommentarer til de enkelte forslagene i høringsnotatet

Til punkt 2.1 Verdivurdering av eiendeler ut over forsikringstekniske avsetninger

Finanstilsynet foreslår ingen endringer i regnskapsregelverket, men viser til eget brev 10.03.2011¹ til Finansdepartementet der Finanstilsynet blant annet gir uttrykk for at det bør vurderes om bruk av amortisert kost i regnskapet og som grunnlag for overskuddstildelingen fortsatt skal tillates. Finanstilsynet vil etter eget utsagn komme tilbake til endringer i regnskapsforskriften i løpet av 2011 eller tidlig i 2012.

I dagens regelverk er det kontoforpliktelse² og ikke pensjonsforpliktelse³ som legges til grunn ved flytting. Gitt at dagens regelverk videreføres og at retten til å føre obligasjoner til amortisert kost bortfaller, vil det medføre at forpliktelsene er konstant, mens midlene til å dekke forpliktelsene synker ved stigende rente. Ved flytting vil det følgelig oppstå en asymmetri mellom midler og forpliktelse som føres ut.

Obligasjoner som føres til amortisert kost verdifastsettes ikke på grunnlag av markedsverdi, men hva man kjøpte obligasjonen for, tid igjen til forfall og hva man får igjen på forfallstidspunktet. FNO vil fremheve at adgangen til å føre slike obligasjoner til amortisert kost er et viktig instrument for å unngå negative utslag av rentesvingninger i obligasjonens løpetid, som gir selskapene mulighet til mer langsiktig aktivaplassering. I denne forbindelse viser vi også til FNOs brev til Finansdepartementet 07.09.2011 om adgang til å føre obligasjoner til amortisert kost i livsforsikring.

¹ FNO antar at det her menes Finanstilsynets brev datert 08.03.2011.

² Summen av innbetalt premie og akkumulert finansiell og biometrisk avkastning (retrospektiv beregningsmetode). Under dagens regelverk sammenfaller det med forventet nominellverdi av fremtidige ytelser diskkontert med tilhørende grunnlagsrenten (prospektiv beregningsmetode).

³ Forventet nominell verdi av fremtidige ytelser diskkontert med markedsrenten.

FNO mener at muligheten til å føre rentepapirer til amortisert kost må videreføres. Siden Finanstilsynet ikke fremmer forslag om å oppheve adgangen til å føre obligasjoner til amortisert kost i høringsnotatet 12.08.2011, legger vi til grunn at dette heller ikke vil bli vurdert av Finansdepartementet. I motsatt fall forbeholder vi oss retten til å bli varslet slik at vi kan utdype våre synspunkter.

Til punkt 2.2 Verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger

Beste estimat og risikomargin

Beste estimat skal utgjøre forventningsverdien av diskonterte fremtidige kontantstrømmer, der diskonteringen skal gjennomføres ved å benytte en relevant risikofri rentekurve (artikkel 77 annet ledd). Rentekurven er ikke nærmere definert i direktivet, men vil bli fastsatt av EU-kommisjonen gjennom detaljerte gjennomføringsbestemmelser på nivå 2.

Metodikken for beregning av rentekurven vil bli felles for alle valutaer, men parametrene skal fastsettes pr. valuta basert på at obligasjonsmarkedene har ulik bredde og dybde. Det er viktig at parametrene for Norge så langt som mulig tar hensyn til begrensningene i det norske markedet for lang rentebinding, noe også Finansdepartementet påpeker i sitt brev til Finanstilsynet 21.12.2011 om Solvens II og rentekurven. I denne forbindelse vil FNO vise til at EU-kommisjonens utkast til nivå 2-bestemmelser datert 31.10.2011 inneholder forslag vedrørende rentekurven som både vanskeliggjør selskapenes risikostyring og som potensielt vil kunne medføre finansiell ustabilitet. Dette gjelder primært tidspunktet for den ekstrapolerte rentekurvens konvergens mot langsiktig forwardrente ("ultimate forward rate") som er satt til 40 år etter den likvide delen av rentekurven, samt det forhold at den likvide delen av rentekurven skal ekstrapoleres *før* den utsettes for stress (hvilket vil medføre uønsket volatilitet i den lange enden av rentekurven).

FNO mener den manglende tilgangen på norske obligasjoner med lang durasjon tilsier at ekstrapolasjon av rentekurven bør begynne allerede ved 7 år, og konvergere mot likevektsrenten 10 år etter ekstrapolasjon.

Nivå 2-bestemmelsene må endres når det gjelder beregning av rentekurven, for å muliggjøre en hensiktsmessig risikostyring. FNO ber om at norske myndigheter tar opp ovennevnte problemstillinger knyttet til rentekurven under Solvens II med EU-kommisjonen og andre relevante organer. Vi stiller oss gjerne til disposisjon i denne anledning.

Direktivets artikkel 77 åpner for at beste estimat og risikomarginen kan verdivurderes under ett, forutsatt at visse betingelser er oppfylt. Disse betingelsene blir presisert i gjennomføringstiltakene som utarbeides i regi av EU-kommisjonen (jf. Artikkel 34 TP21 i kommisjonens utkast datert 31.10.2011). Etter Finanstilsynets foreløpige vurdering er det imidlertid ingen av produktene som tilbys av norske (livs)forsikringsselskaper som vil kunne

tilfredsstillende kriteriene som det legges opp til. Finanstilsynet foreslår derfor at denne bestemmelsen ikke innarbeides i forsikringsvirksomhetsloven.

FNO har ikke foretatt en uttømmende gjennomgang av hvorvidt Finanstilsynets vurdering er korrekt, men legger til grunn at Finanstilsynets forslag vil bli revurdert i lys av eventuelle nye opplysninger på dette punktet.

Øvrige kostnadselementer

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene i direktivets artikkel 78 om øvrige kostnadselementer som det skal tas hensyn til ved beregningen av de forsikringstekniske avsetninger, innarbeides fullt ut i forsikringsvirksomhetsloven.

FNO støtter Finanstilsynets vurdering.

Segmentering

Finanstilsynets foreslår at bestemmelsen i direktivets artikkel 80 om inndeling av forsikringsforpliktelsene i homogene risikogrupper, eller som et minimum i bransjer (forsikringsklasser), innarbeides fullt ut i forsikringsvirksomhetsloven

FNO støtter Finanstilsynets vurdering.

Risikoavdekning

Ifølge direktivets artikkel 81 skal beløpene som kan innkreves i forbindelse med gjensikringsavtaler og fra eventuelle spesialforetak for risikoavdekning (verdipapirisering av forsikringsforpliktelser) som hovedregel beregnes ved å benytte samme metodikk som ved beregningen av beste estimat. (Beløpene tilsvarer det som under gjeldende rett kalles gjensikringsandelene av de forsikringstekniske bruttoavsetninger.) Etter Finanstilsynets vurdering er det tilstrekkelig at første ledd og tredje ledd første punktum innarbeides i forsikringsvirksomhetsloven.

FNO støtter Finanstilsynets vurdering.

Forenklede metoder

Det blir i direktivets artikkel 82 åpnet for bruk av forenklede metoder for beregning av de forsikringstekniske avsetninger, herunder metoder basert på saksavsetninger. Etter Finanstilsynets vurdering bør denne bestemmelsen gjennomføres i forskrift sammen med de øvrige bestemmelser om forenklinger.

FNO støtter Finanstilsynets vurdering.

Øvrige bestemmelser

Etter Finanstilsynets vurdering vil det ikke være hensiktsmessig å innarbeide følgende artikler som lovbestemmelser:

- artikkel 79 (om finansielle garantier og avtalebestemte opsjoner som omfattes av forsikringskontrakter)
- artikkel 83 (om vurdering av beregnet beste estimat mot selskapets erfaringer og eventuelle justeringer av beregningsmetoder mv. som følge av dette) og artikkel 84 (om dokumentasjon av avsetninger av "passende" størrelse i forhold til selskapets forpliktelser)
- Artikkel 86 omhandler gjennomføringsbestemmelsene som Kommisjonen skal vedta

Etter Finanstilsynets vurdering bør det imidlertid tas inn en hjemmel for Finansdepartementet til å gi utfyllende regler (forskrifter) relatert til gjennomføringen av direktivets bestemmelser om verdivurdering og beregning av forsikringstekniske avsetninger.

FNO støtter Finanstilsynets vurdering.

Til punkt 2.2.3.3 Tilpasning av gjeldende bestemmelser om forsikringstekniske avsetninger i livsforsikring

Finanstilsynet viser til at Solvens II-regelverket for forsikringstekniske avsetninger vil erstatte gjeldende regler i forsikringsvirksomhetsloven §§ 9-1 til 9-18. Ettersom de samlede avsetningene skal tilsvare beste estimat til enhver tid, viser tilsynet til at også bestemmelsen i § 9-25 om mulighet for opptrappingsplaner må oppheves.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene i forsikringsvirksomhetslovens kapittel 9 tilpasses slik at man får en klarere distinksjon mellom beregning av premiereserven som et uttrykk for kundens rettigheter (regulering av premiereserver tilordnet kunden og andre forhold knyttet til kundenes rettigheter) og beregning av forsikringstekniske avsetninger for Solvens II-formål. I denne forbindelse foreslås det bl.a. at begrepet "forsikringskapital" innføres i kapittel 9 som en samlebetegnelse på kundemidler.

FNO støtter forslaget om å tilpasse kapittel 9 til at koblingen mellom kundens premiereserve og de forsikringstekniske avsetninger brytes. Det virker hensiktsmessig å innføre et nytt begrep på kundens midler for å klargjøre dette skillet.

Vi mener samtidig det er viktig at mulighet for opptrappingsplaner består også under Solvens II, se merknader til kapittel 7.

Til punkt 2.3 Solvenskapitalen

Krav til sammensetningen av kapitalen

artikkel 98 angir krav til sammensetningen av solvenskapital til dekning av henholdsvis solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet (tellende solvenskapital). Finanstilsynet opplyser at gjennomføringsbestemmelsene vil komme til å inneholde strengere regler for sammensetningen av solvenskapitalen enn det som følger av direktivet, og foreslår at dette hensyntas ved gjennomføringen av artikkel 98.

Kommisjonen skal vedta gjennomføringsbestemmelser på nivå 2 om bl.a. tilpasninger som skal reflektere manglende overførbarhet av solvenskapitalposter som bare kan anvendes til å dekke tap som oppstår innenfor et særlig segment av forpliktelser eller i forbindelse med særlige risikoer ("ring-fenced funds"), jf. artikkel 92, 97 og 99. Finanstilsynet anser ikke dette som relevant for norske selskaper.

Finanstilsynet foreslår at hovedtypene av solvenskapital defineres i ny § 6-7, mens prinsippene for klassifisering av kapitalen fremgår av ny § 6-8 og de overordnede krav til tellende solvenskapital av ny § 6-9. Det legges opp til at en spesifisert liste over solvenskapitalposter, klassifisering og krav til sammensetning av kapital til dekning av solvenskapitalkravet og kapital til dekning av minstekapitalkravet skal reguleres i en egen forskrift.

FNO støtter ikke tilsynets forslag om å innføre regler for sammensetningen av solvenskapitalen før disse er endelig vedtatt. FNO mener det vil være lite hensiktsmessig å gjennomføre andre krav til sammensetning av solvenskapital enn det som følger av direktivet før dette eventuelt er fastsatt i EU.

FNO støtter Finanstilsynets vurdering av at bestemmelsene om ring-fenced funds ikke er relevante for norske selskaper. FNO er kjent med problemstillingene knyttet til Naturskadefondets stilling i Solvens II-regelverket som kapitalelement, og vil påpeke at naturskadefondet utgjør et betydelig kapitalelement for norske skadeforsikringsselskaper, samt for utenlandske selskaper med filial i Norge. FNO ber myndighetene arbeide aktivt for å finne den best mulige plasseringen for dette fondet, for eksempel ved endringer i den norske lovgivning om Naturskadepoolen. Det er også viktig at myndighetene velger en løsning som ikke gir norske skadeforsikringsselskaper en ulempe i forhold til selskaper som operer ut fra andre EU-/EØS-land. Det tenkes her spesielt på Sverige og Danmark. Tilsvarende problemstilling gjelder også Garantiavsetningen.

FNO har ingen merknader til forslaget om forskriftsregulering av spesifisert liste over solvenskapitalposter mv.

Til punkt 2.4 Kapitalkravene

Solvens II skal forstås som et fullharmonisert regelverk, noe som i henhold til Finanstilsynet innebærer at de gjeldende soliditetsregler må avvikles. Dette gjelder også det (særnorske) kapitaldekningsregelverk basert på prinsippene fra Basel I som gjelder for livselskaper.

FNO stiller seg positiv til avviklingen av gjeldende soliditetsregler ved innføringen av nye solvenskapitalkrav. Av hensyn til kravet om fullharmonisering under Solvens II, og behovet for likeverdige konkurransevilkår, er det svært viktig at det ikke videreføres særnorske tilleggskrav til kapital utover det som følger av Solvens II.

I forbindelse med innføringen av det såkalte Omnibus II-direktivet, diskuteres for tiden eventuelle overgangsordninger knyttet til gjennomføringen av Solvens II-regelverket. Dersom slike overgangsordninger skulle innebære at solvensmarginregelverket på en eller annen måte gjøres gjeldende også i 2013, foreslår Finanstilsynet at dette forholdet kan reguleres i Norge gjennom forskrift.

FNO har ingen motforestillinger mot at eventuelle overgangsregler frem til den faktiske rapporteringen etter Solvens II-regelverket reguleres i forskrift.

Finanstilsynet foreslår videre at kapitalkravene som følger av Solvens II-regelverket gjennomføres i norsk lov i forsikringsvirksomhetslovens kapittel 6. Finanstilsynet legger opp til at loven vil inneholde de overordnede bestemmelser, mens detaljene i regelverket vil fremgå av utfyllende forskrift med henvisning til EU-kommisjonens forordning (nivå 2-bestemmelsene).

Når det gjelder implementeringen av nivå 2-bestemmelsene kan ikke FNO se at Finanstilsynets forslag er i tråd med hvordan øvrige deler av EU lovgivningen er implementert i norsk rett til nå. Det er ønskelig med en forskrift hvor bestemmelsene i forordningen inntas. Slike utfyllende forskrifter har vært praksis i finanslovgivningen til nå, og gir først og fremst mer tilgjengelige regler enn en henvisning til en forordning vil gjøre. Forordninger er nytt på forsikringslovgivningens område. Justisdepartementets lovavdeling anbefaler som i sin veiledning "Lovteknikk og lovforberedelse" pkt 12.7 at forordninger inkorporeres i norsk rett ved en henvisning i forskrift. Finanstilsynet har foreslått at flere av bestemmelsene i direktivet gjennomføres i forskrift. Disse bestemmelsene vil høre naturlig sammen med bestemmelser som følger av forordninger på nivå II.

Hensynet til oversiktighet, samt til det at bestemmelsene skal være lett tilgjengelige og at eventuelle fremtidige endringer synliggjøres, tilsier etter FNOs oppfatning at Justisdepartementets anbefalinger i dette tilfellet bør fravikes. Forordningen bør således transformeres inn i norsk rett i forskrift, og ikke gjennomføres ved en inkorporeringsforskrift.

FNO mener forordningen på nivå 2 bør transformeres inn i norsk rett i forskrift, og ikke gjennomføres ved en inkorporeringsforskrift.

Til punkt 3 Risikostyring og internkontroll. Tilsynsprosesser. (Pilar 2)

Finanstilsynet har valgt å oversette direktivets “system of governance” med “systemet for risikostyring og internkontroll”. Utrykket er i tråd med begrepsapparatet i forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll. Finanstilsynet ser det for øvrig som viktig at det på lovnivå etableres et samlet begrepsapparat som underletter den praktiske gjennomføringen av regelverket.

FNO støtter at det innføres et samlet begrepsapparat.

Krav til systemet for risikostyring og internkontroll (lovforslaget § 6-2)

Lovforslaget § 6-2 første ledd er basert på finansieringsvirksomhetsloven § 2-9, men er utvidet og endret for å tilpasse bestemmelsen til begrepsapparatet og de omfattende kravene som følger av direktivet og kommende nivå 2-bestemmelser. Finanstilsynet foreslår å oppheve finansieringsvirksomhetsloven § 2-9 for forsikringselskaper om krav til virksomheten. Forsikringsvirksomhetsloven §§ 6-8 og 12-9 første ledd om hhv gjenforsikring og risikostyring i skadeforsikringselskaper, foreslås også opphevet.

FNO støtter forslaget om å oppheve finansieringsvirksomhetsloven § 2-9 og forsikringsvirksomhetsloven §§ 6-8 og 12-9 første ledd for forsikringselskaper.

Krav til kontrollfunksjoner (lovforslaget § 6-2)

Selskapet skal i sitt system for risikostyring og internkontroll ha en risikostyringsfunksjon, en aktuarfunksjon, en compliancefunksjon og en internrevisjonsfunksjon. Finanstilsynet skriver videre at selskapet, innenfor bestemmelsene i regelverket, kan organisere disse funksjonene som det ønsker og at mindre selskap med lite kompleks virksomhet kan la flere funksjoner utøves av en person eller en organisatorisk enhet. Det presiseres imidlertid at dette ikke gjelder internrevisjonsfunksjonen, som skal være helt uavhengig av operative funksjoner og øvrige kontrollfunksjoner.

I lovforslaget § 6-2 andre ledd stilles det krav om at forsikringselskapet skal ha uavhengige kontrollfunksjoner innenfor hvert av de fire ansvarsområdene beskrevet ovenfor.

FNO mener at Finanstilsynets forslag til lovtekst (§ 6-2 andre ledd) går lengre enn direktivets artikkel nr. 44 (risikostyring), artikkel nr. 48 (aktuarfunksjon) og artikkel 46 (compliance) pålegger forsikringselskapene. FNO foreslår at krav til uavhengighet nyanseres slik at selskapene ikke pålegges større uavhengighetskrav enn det som er strengt tatt nødvendig i henhold til Solvens II-direktivet.

For å unngå en dobbeltregulering som følge av at Solvens II-direktivet stiller krav om etablering av en aktuarfunksjon som del av selskapets system for risikostyring og internkontroll (direktivets artikkel 48), foreslår Finanstilsynet videre å oppheve bestemmelsene om ansvarshavende aktuar i forsikringsvirksomhetsloven § 9-24 og § 12-9 annet ledd og tilhørende forskrift for forsikringsselskaper. Den ansvarlige for aktuarfunksjonen vil bli underlagt en egnethetsvurdering ved konsesjonssøknadstidspunktet, og senere utskiftninger vil være underlagt meldeplikt til Finanstilsynet. Finanstilsynet vil i sin evalueringsprosess gjøre en selvstendig vurdering av selskapets prosess for å vurdere egnethet og selskapets faktiske vurdering av egnetheten til blant annet den ansvarlige for aktuarfunksjonen.

FNO støtter forslaget om å oppheve bestemmelsene om ansvarshavende aktuar.

I utkast til nivå 2-bestemmelser stilles det krav til retningslinjer for godtgjørelsesordninger. Utkastet er i utgangspunktet basert på direktiv 2006/48/EF vedlegg V (jf. direktiv 2010/76/EU) som er gjennomført i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-22 med forskrift. Det synes imidlertid å være avvik mellom bestemmelsene som følger av direktiv 2006/48/EF og utkastet til nivå 2-bestemmelser gjennom at sistnevnte krav er noe mindre omfattende og noe mer generelt utformet. Finanstilsynet opplyser at en forordning med nivå 2-bestemmelser vil erstatte gjeldende forskrift om godtgjørelsesordninger for forsikringsselskaper. Finanstilsynet legger til grunn at hjemmel til å fastsette forskrift om nivå 2-bestemmelser allerede foreligger i finansieringsvirksomhetsloven § 2-18. Hjemmel anses videre å følge av lovforslaget § 6-2 femte ledd bokstav a). Finanstilsynet opplyser at de vil vurdere behovet for endring av lovbestemmelsene når nivå 2-bestemmelsene er endelig vedtatt.

FNO har ingen motforestillinger mot Finanstilsynets forslag vedrørende krav til retningslinjer for godtgjørelsesordninger.

For å unngå dobbeltregulering foreslår Finanstilsynet å oppheve forskrift om risikostyring og internkontroll for forsikringsselskaper. Gjeldende forskrift §§ 3 og 4 om ansvarsdeling mellom styre og ledelse foreslås imidlertid videreført i forskrift.

FNO støtter at forskriften om risikostyring og internkontroll oppheves for forsikringsselskaper. Dersom §§ 3 og 4 i gjeldende forskrift skal videreføres legger FNO til grunn at det vil være mest hensiktsmessig å oppheve selve forskriften og innta disse to bestemmelsene i en annen relevant forskrift.

Det følger i dag av forsikringsvirksomhetsloven § 2-1 annet ledd at ledelsen i et forsikringsselskap må oppfylle egnethetskrav for at selskapet skal kunne få konsesjon til å utøve forsikringsvirksomhet. Bestemmelsen fastsetter imidlertid ikke eksplisitt at

egnethetskravet gjelder løpende, og § 2-2 som gir hjemmel for tilbakekall av konsesjon angir heller ikke opphør av egnethet hos ledelsen som et relevant grunnlag for tilbakekall. Direktivets artikkel 42 nr. 1 fastsetter at ledelsen til enhver tid skal være egnet, og Finanstilsynet foreslår at kravet gjennomføres i lovforslaget § 6-2 tredje ledd.

Finanstilsynet anser at det materielle innholdet i egnethetskravene i artikkel 42 nr. 1 langt på vei er overensstemmende med gjeldende krav til egnethet ved konsesjonsutstedelse, men det løpende kravet til egnethet gjelder et større antall personer. Finanstilsynet foreslår å utvide personkretsen som må være egnet ved selve konsesjonsutstedelsen i forsikringsvirksomhetsloven § 2-1 annet ledd slik bestemmelsen blir i samsvar med det løpende egnethetskravet i artikkel 42 nr. 1 og lovforslaget § 6-2 tredje ledd.

FNO støtter forslaget om å endre forsikringsvirksomhetsloven § 2-1 annet ledd slik at personkretsen egnethetskravene gjelder for utvides i forhold til gjeldende rett.

Direktivet artikkel 42 oppstiller krav om meldeplikt ved utskifting av personer i styret, ledelsen og ansatte i nøkkelfunksjoner. Kravet er nytt i forhold til gjeldende rett. Finanstilsynet foreslår at meldeplikten reguleres i forskrift. Det samme gjelder kravene til den dokumentasjon som skal inngå i egnethetsvurderingen. Forskriftshjemmel foreslås inntatt i lovforslaget § 6-2 femte ledd bokstav d).

FNO støtter forslaget om å regulere meldeplikten ved skifte av personer i ledelse, styret og andre nøkkelfunksjoner samt at krav til dokumentasjon gjennomføres i forskrift.

Lovforslaget § 6-2 fjerde ledd gjennomfører prinsippet om forholdsmessighet mellom kravene til selskapets system for risikostyring og internkontroll på den ene siden og arten, kompleksiteten og omfanget av virksomheten på den annen, jf. direktivet artikkel 41 nr. 2. Finanstilsynet legger blant annet til grunn at forholdsmessighetsprinsippet ikke begrunner at det stilles lempeligere krav til omdømme ogandel for ledelsen og ansatte i nøkkelfunksjoner i mindre komplekse virksomheter.

FNO støtter forslaget om krav til omdømme og hederligandel for styret, ledelsen og nøkkelpersonell.

Utkontraktering (lovforslaget § 6-3)

Finanstilsynet foreslår en egen lovbestemmelse som gjennomfører regler om utkontraktering i direktivet artikkel 49, og som fastsetter forskriftshjemmel for gjennomføring av artikkel 38 samt nivå 2-bestemmelser.

FNO støtter i utgangspunktet forslaget, men mener bestemmelsen knyttet til utkontraktering er uklar når det gjelder hvor langt forsikringsselskapenes ansvar går. Dette må tydelig

fremkomme, eventuelt ved gjennomføring av nivå 2-bestemmelsene som er under utarbeidelse.

Egenvurdering av risiko og solvens (lovforslaget § 6-14)

Finanstilsynet foreslår en egen lovbestemmelse om egenvurdering av risiko og solvens, som gjennomfører direktivet artikkel 45. Bakgrunnen er at selskapets prosess for å vurdere eget kapitalbehov anses å være et svært sentralt element i selskapets system for risikostyring og et viktig supplement til solvenskapitalkravet.

FNO støtter forslaget.

Til punkt 3.2 Krav til kapitalforvaltningen

Direktivet artikkel 132 nr. 2 fastsetter et generelt krav som bl.a. innebærer at alle eiendeler til enhver tid skal være tilgjengelige, men av artikkel 134 nr. 1 følger at det ikke kan fastsettes nasjonale krav til at eiendeler som dekker forsikringsforpliktelsene skal være lokalisert innenfor EØS-området eller i en bestemt medlemsstat. Kravet til tilgjengelighet er ikke nærmere presisert i direktivet, men Finanstilsynet legger til grunn at kravet blant annet skal sikre at selskapet og eventuelle rettsetterfølgere kan realisere eiendelen. Dette innebærer i henhold til Finanstilsynet at selskapet må sikre at eiendelen er tilgjengelig innenfor en jurisdiksjon som sikrer domsmyndighet og fullbyrding innenfor forutsigbare rammer.

FNO støtter Finanstilsynets syn.

Finanstilsynet legger til grunn at gjeldende krav til forsvarlig kapitalforvaltning i norsk rett er i samsvar med direktivets krav til forsvarlig kapitalforvaltning. Finanstilsynet foreslår å lovfeste kravene til sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning, jf. lovforslaget § 6-4 første ledd.

I forslaget til lovbestemmelse utvides imidlertid virkeområdet i henhold til direktivet slik at kravet til forsvarlig kapitalforvaltning ikke lenger er begrenset til eiendeler som dekker forsikringsforpliktelsene, men omfatter alle selskapets eiendeler. I tillegg foreslås det å lovfeste kravet om at eiendeler som skal dekke forsikringstekniske avsetninger, skal plasseres slik at det tas hensyn til egenskapene til forsikringsforpliktelsene.

FNO støtter Finanstilsynets forslag om å lovfeste kravene til sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning.

Direktivets krav til risikospredning er i utgangspunktet ikke gjort gjeldende for midler som inngår i investeringsvalgporteføljen. Direktivet åpner imidlertid for at medlemslandene, innenfor rammen av UCITS-direktivet, kan fastsette begrensninger med hensyn til hvilke

eiendeler som kan inngå i investeringsvalgporteføljer. Kundevernshensyn tilsier etter Finanstilsynets oppfatning at gjeldende generelle krav til risikospredning i investeringsvalgporteføljer bør videreføres.

Finanstilsynet legger til grunn at det øvrige innhold i forsvarlighetskravet i direktivet gjennomføres ved det generelle kravet til forsvarlig kapitalforvaltning som videreføres i lovforslaget. Dette gjelder krav til tilgjengelighet og ivaretagelse av hensynet til forsikringstakerne. Kravet til at derivater bare anvendes i den utstrekning de bidrar til å redusere risikoen ved investeringer eller bidrar til å effektivisere kapitalforvaltningen, anses av Finanstilsynet også i utgangspunktet gjennomført ved det generelle kravet til forsvarlig kapitalforvaltning i lovforslaget. Finanstilsynet reiser imidlertid spørsmål ved om en korrekt gjennomføring av direktivet samt hensynet til effektiv håndheving taler for at disse kravene fastsettes eksplisitt, og at en slik regulering eventuelt bør inntas i forskrift.

Finanstilsynet anser at ovennevnte bestemmelser gjør de kvalitative kravene i kapitalforvaltningsforskriftene kapittel 2 overflødige. Disse forskriftsbestemmelsene foreslås derfor opphevet for forsikringsselskaper for å hindre dobbeltregulering. Det samme gjelder forskrift 29. juni 2007 nr. 747 om forsvarlig likviditetsstyring.

FNO støtter Finanstilsynets forslag om å videreføre et generelt krav om risikospredning knyttet til eiendeler som inngår i investeringsvalgporteføljen. Vi støtter også forslaget om at kravet om anvendelse av derivater i kapitalforvaltningen fastsettes eksplisitt.

FNO stiller seg meget positiv til forslaget om at de kvalitative kravene i kapitalforvaltningsforskriftene kapittel 2 samt forskrift 29. juni 2007 nr. 747 om forsvarlig likviditetsstyring oppheves for å hindre dobbeltregulering.

Gjeldende regel i forsikringsvirksomhetsloven § 6-1 om at selskapet bare kan drive forsikringsvirksomhet og virksomhet som naturlig henger sammen med forsikringsvirksomhet (forankret i direktivet artikkel 18 nr. 1 a) er foreslått videreført og vil utgjøre en ytre ramme for selskapenes kapitalforvaltning.

Finanstilsynet mener derimot at forbudet i direktivet artikkel 133 mot at det oppstilles nasjonale krav til investeringskategorier, og kravet til fullharmonisering, medfører at den kvantitative begrensningen i adgang til å eie aksjer i selskaper som driver forsikringsfremmed virksomhet i forsikringsvirksomhetsloven § 6-2 annet ledd bør oppheves.

En opphevelse av denne bestemmelsen vil i følge Finanstilsynet blant annet innebære at investeringer i lånefinansierte selskaper blir underlagt en mer konkret vurdering knyttet opp til kravet om forsvarlig kapitalforvaltning i lovforslaget § 6-4.

FNO stiller seg svært positiv til forslaget om å oppheve grensen på 15 prosent eierandel i selskaper som driver forsikringsfremmed virksomhet.

Finanstilsynet foreslår videre en forskriftshjemmel i lovforslaget § 6-4 annet ledd for å fastsette nærmere regler om kapitalforvaltningen i samsvar med de gjennomføringsbestemmelsene som Kommisjonen skal fastsette, samt bestemmelser om hvorvidt hele eller deler av dagens kapitalforvaltningsregelverk skal opprettholdes for pensjonsforetak.

FNO støtter forslaget, og mener for øvrig det er hensiktsmessig at dagens kapitalforvaltningsregelverk opprettholdes for pensjonsforetak inntil disse er omfattet av Solvens II.

Gjeldende bestemmelse i forsikringsvirksomhetsloven § 6-6 tredje ledd som gir Finanstilsynet kompetanse til å pålegge selskapet å endre plasseringer av kapital, anses overflødig og forslås opphevet, jf. den generelle rettebestemmelsen som er inntatt i lovforslaget § 6-16 annet ledd.

FNO støtter forslaget.

Til punkt 3.3 Krav til tilsynsmyndighetenes prosesser mv.

Tilsynets virkemidler, herunder fastsettelse av kapitalkravstillegg

Finanstilsynet anfører hensyn som taler for å lovfeste hovedelementene i tilsynet med forsikringsselskapene i sammenheng med reguleringen av kravene til selskapenes virksomhet. Det foreslås en egen bestemmelse i kapittel 6 som fastsetter at Finanstilsynet skal se til at forsikringsselskapet har et hensiktsmessig system for risikostyring og internkontroll, forsvarlige forsikringstekniske avsetninger til sikring av sine forsikringsforpliktelser samt solvenskapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten (lovforslaget § 6-16 1. ledd).

Svakheter og mangler som avdekkes gjennom tilsynsmyndighetens evalueringsprosess skal utbedres, men som et siste virkemiddel kan Finanstilsynet i særskilte tilfeller fastsette et kapitalkravstillegg. Kapitalkravstillegg vil eksempelvis være aktuelt ved vesentlige avvik mellom selskapets risikoprofil og de forutsetningene som er lagt til grunn i solvenskapitalkravet beregnet etter standardmetoden, men forutsetter at selskapet først er gitt anledning til å rette forholdet. Finanstilsynet legger til grunn at et pålegg om endring av risikoprofil bare er aktuelt der selskapet har en svekket finansiell stilling.

Finanstilsynet foreslår at vilkårene for å pålegge kapitalkravstillegg reguleres uttømmende i forsikringsvirksomhetsloven, og at bestemmelsen inntas i tilknytning til øvrig regulering av et forsikringsselskaps virksomhet i kapittel 6 (lovforslaget § 6-16).

Finanstilsynet foreslår at det inntas en forskriftshjemmel for den nærmere reguleringen av kapitalkravstillegg som skal fastsettes av Kommisjonen i henhold til direktivets gjennomføringsbestemmelser.

FNO støtter Finanstilsynets forslag til ny § 6-16, og legger i likhet med Finanstilsynet til grunn at det kun kan gis pålegg om endring av risikoprofil i de tilfeller et selskap har en svekket finansiell stilling i henhold til lovforslagets § 6-17.

Til punkt 3.4 Selskaper med svekket finansiell stilling

Finanstilsynet foreslår å innta en egen bestemmelse i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6 som regulerer meldepliktsbestemmelsene samt hovedelementene i de plikter som påhviler hhv. selskaper med svekket finansiell stilling og tilsynsmyndigheten (lovforslaget § 6-17, 1. ledd).

Tilsynsmyndighetens sanksjonsmuligheter og inngrepshjemler foreslås av Finanstilsynet uttømmende regulert i loven. Finanstilsynet legger til grunn at fullharmoniseringen medfører at bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven § 6-5 om kontroll med selskapenes solvens skal oppheves. Meldeplikten ved brudd eller fare for brudd på kapitalkravene etter Solvens II-direktivet inntreffer før meldeplikten etter banksikringsloven og Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn at det vurderes hvorvidt meldepliktsreglene i banksikringsloven kapittel 3 ikke lenger bør gjøres gjeldende for forsikringsselskaper. Reguleringen knyttet til utstedelse av solvenssertifikater foreslås inntatt i forskrift 22. mai 1996 nr. 506 om overdragelse av forsikringsportefølje tegnet etter reglene om etableringsrett eller utveksling av tjenesteytelser.

FNO støtter Finanstilsynets forslag til ny § 6-17, og mener i denne forbindelse at meldepliktsreglene i banksikringsloven kapittel 3 bør oppheves for forsikringsselskaper.

Til punkt 4 Informasjons- og rapporteringsplikt (Pilar 3)

Finanstilsynet foreslår å innta en egen bestemmelse i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 6 som regulerer selskapets informasjonsplikt (lovforslaget § 6-15).

Finanstilsynet foreslår å lovfeste at forsikringsselskaper minst årlig skal offentliggjøre en rapport om sin solvens og finansielle stilling samt krav til oppdatering av denne informasjonen ved vesentlige endringer (jf. lovforslaget § 6-15 første ledd). Finanstilsynet foreslår at de nærmere kravene til informasjonen som skal offentliggjøres skal reguleres i forskrift. Under henvisning til fullmakten som følger av finanstilsynsloven § 4 første ledd nr.3, anser Finanstilsynet at det ikke er nødvendig å innta en særskilt fullmakt til Finanstilsynet om å innhente informasjon i lovforslaget. I lovforslaget § 6-15 annet ledd

følger imidlertid forskriftshjemmel for gjennomføring av direktivbestemmelsene om blant annet innholdet i rapporten samt utfyllende nivå 2-bestemmelser.

FNO støtter forslaget til ny § 6-15, men vil påpeke behovet for god veiledning på hva som anses som "vesentlige endringer" i et selskaps solvens og finansielle stilling. Vi vil også påpeke at innføring av et nytt rapporteringsregime ikke må medføre en unødig økning av den totale rapporteringsbyrden for det enkelte selskap.

Til punkt 5 Regulering av forsikringsgrupper

Definisjoner m.m.

Finansieringsvirksomhetsloven § 2a-9 har bestemmelser om konsolidering ved anvendelsen av reglene om kapitaldekningskrav mv. når en finansinstitusjon (forsikringsselskap) har en kapitalinteresse i et annet foretak eller er underlagt felles ledelse som et annet foretak. Finanstilsynet legger til grunn at anvendelsesområdet for § 2a-9 er vidt nok til å omfatte de konstellasjoner som er betegnet som "gruppe" i Solvens II-direktivet.

I § 2a-8 om konserninterne transaksjoner er det i første ledd bokstavene a-c angitt mellom hvilke foretak reglene om konserninterne transaksjoner skal gjelde. På samme måte som for § 2a-9 legges det til grunn at anvendelsesområdet er vidt nok til å omfatte de konstellasjoner som er betegnet som "gruppe" i Solvens II-direktivet.

Finanstilsynet legger i sitt høringsnotat stor vekt på at Solvens II-regelverket skal være mest mulig oversiktlig. Finanstilsynet vil derfor ut fra mer pedagogiske hensyn, og for de tilfeller der ordlyden i § 2a-9 ikke skulle være fullt ut dekkende, foreslå en egen paragraf i kapittel 6 i forsikringsvirksomhetsloven som gjelder for grupper, jf. lovforslagets § 6-20. Paragrafen inneholder i tillegg særskilte regler om risikokonsentrasjon og interne transaksjoner på gruppenivå.

Finanstilsynet legger til grunn at loven vil være så generelt utformet at i de tilfellene det skulle være en forskjell på kravene for en gruppe og reglene som er gitt på solonivå vil det være mulig å differensiere reglene (ved forskrift eller ved myndighetspraksis) uten at det medfører brudd med lovens regler. Finanstilsynet foreslår en forskriftshjemmel slik at det kan gis ytterligere regler som skal anvendes på gruppenivå. Dette gjelder både de regler som er nevnt i paragrafen og som skal gjelde på gruppenivå og andre bestemmelser i kapittel 6, hvis det skulle bli behov for det.

Finanstilsynet foreslår videre at begrepet "gruppe" benyttes i ny paragraf § 6-20 i forsikringsvirksomhetsloven. Dette begrepet skal forstås på samme måte som begrepet "gruppe" i Solvens II-direktivet. Det er i lovforslagets § 6-20 vist til finansieringsvirksomhetsloven § 2a-9 for å knytte begrepet "gruppe" i lovforslaget til virkeområdet for § 2a-9.

FNO deler Finanstilsynets syn på at det bør tilstrebes å gi selskapene en samlet oversikt over Solvens II-regelverket, og støtter derfor forslaget om en egen paragraf i kapittel 6 i forsikringsvirksomhetsloven som skal gjelde for grupper.

Konsolidering

I henhold til artikkel 220 skal konsolidering (metode 1) være standardmetoden for beregning av justert solvens for et forsikrings- eller gjenforsikringsselskaps tilknyttede forsikrings- eller gjenforsikringsselskaper. Gruppetilsynsmyndigheten kan i bestemte tilfeller kreve at beregningen gjøres etter en alternativ metode (metode 2 – metode med fradrag og summering) eller en kombinasjon av metode 1 og 2 (de to metodene er nærmere beskrevet i artikkel 230 og 233). Finanstilsynet har ikke foreslått egne bestemmelser om metode 2 i tillegg til bestemmelsene i § 2a-9 om konsolidering.

Bestemmelsene om kapitaldekningsreserve i § 2a-9 er strengere enn bestemmelsene i Solvens II-direktivet og bestemmelsene i EU-kommisjonens utkast til forordning på banksiden (CRD IV). Det foreslås at de detaljerte bestemmelsene om kapitaldekningsreserve i § 2a-9 fjerde og femte ledd tas ut, men at det beholdes en fullmaktshjemmel for Finanstilsynet til å kunne gi pålegg om avsetning av kapitaldekningsreserve.

Det er ingen bestemmelser i § 2a-9 om overførbarhet og tilgjengelighet av kapital innen den finansielle gruppen som tilsvarer kravene i artikkel 222. For å oppfylle artikkel 222 vurderer Finanstilsynet det som hensiktsmessig å endre § 2a-9 slik at det tas inn en generell bestemmelse om overførbarhet og tilgjengelighet av kapital innen en gruppe, og at det ved forskrift gis nærmere regler om medregning av ansvarlig kapital på tvers av selskapene i en finansiell gruppe.

Direktivbestemmelsene om eliminering av intern ansvarlig kapital foreslås også gjennomført som forskriftsbestemmelser. Spørsmålet om medregning av kapitalelementer i henhold til andre staters bestemmelser har vært vurdert i forbindelse med søknader fra norske selskaper om tillatelse til erverv og etablering i andre land. Utgangspunktet er at morselskapets regler gjelder, men hvis det i konsesjonsvedtaket er gitt tillatelse til å medregne andre kapitalelementer fra det tilknyttede selskapet, vil dette gjelde. Finanstilsynet vurderer om det er behov for en lovbestemmelse om adgangen til å ta hensyn til solvenskapitalkravet og solvenskapitalen som kan medregnes for å dekke kravet i henhold til andre lands bestemmelser. Siden det allerede er en fullmaktsbestemmelse i § 2a-9 (6) om beregning av soliditetskrav på en annen måte, foreslås det at eventuelle nærmere regler om adgangen til å benytte andre lands bestemmelser gis som forskriftsbestemmelser.

FNO støtter Finanstilsynets forslag vedr. konsolidering, men vil påpeke behovet for å få avklart hvorvidt kapital kan holdes på holdingnivå. Det er videre viktig med en presisering av

de hovedgruppene som EU-reglene gir anvisning på. Særlig viktig er det å få frem betydningen av Solvens II for blandede finanskonsern, all den tid det er en begrenset del av Solvens II regelverket som skal gjelde konsolidert for slike typetilfeller av grupper.

Organisering og samarbeid i tilsynskollegier

Finanstilsynet legger til grunn at det ikke er behov for å gjennomføre regler som gjelder forhold innad i tilsynskollegiet i norsk lov.

FNO støtter Finanstilsynets syn på dette punktet.

Særskilt om systemet for risikostyring og internkontroll

Dersom §§ 6-2, 6-3 og 6-14 skal gjelde tilsvarende på gruppenivå, slik Finanstilsynet foreslår, legger Finanstilsynet til grunn at direktivets artikkel 246 nr. 1, nr. 2 bokstav a, nr. 3 og nr. 4 ("Supervision of the system of governance") gjennomføres i norsk rett. Dersom disse bestemmelsene på solonivå gis tilsvarende anvendelse på gruppenivå anser Finanstilsynet at utfyllende regelverket som kun vedrører grupper må gis ved forskrift og henvisning til forordning.

Artikkel 246 nr. 2 bokstav b regulerer delvis forhold som kun gjelder for grupper (interne transaksjoner og risikokonsentrasjon) som ikke vil bli fullt ut omfattet dersom reglene på solonivå blir gjort gjeldende på gruppenivå. Finanstilsynet har derfor foreslått et annet ledd i ny § 6-20 som mer direkte gjennomfører direktivbestemmelsen på dette punkt.

FNO støtter Finanstilsynets syn på disse punktene.

Særskilt om informasjonsplikt og rapporteringsplikt

Som omtalt under punkt 4 om informasjons- og rapporteringsplikt er det i forslag til ny § 6-15 første ledd gitt regler om opplysningsplikt overfor offentligheten gjennom en årlig rapport om solvens og finansiell stilling. I andre ledd er gitt en forskriftshjemmel til å pålegge offentliggjøring av informasjon og rapporteringsplikt til Finanstilsynet.

Finanstilsynet foreslår at lovforslaget § 6-15 i forsikringsvirksomhetsloven gjøres gjeldende på konsern-/gruppenivå gjennom forslaget til ny § 6-20 om anvendelse av kapittel 6 på grupper, se over. Finanstilsynet forutsetter at det nærmere innholdet av informasjons- og rapporteringsplikten fastsettes i forskrift.

FNO støtter forslaget om å gjøre ny § 6-15 gjeldende på konsern-/gruppenivå, men vil påpeke viktigheten av å sikre at den totale rapporteringsbyrden ikke blir unødig øket.

Til punkt 6.1 Spesialforetak for risikoavdekning

Direktivet fastsetter at medlemslandene skal tillate etablering av spesialforetak (*special purpose vehicles (SPV)*) som overtar forsikringsrisiko fra forsikringsselskaper. Overføring av risiko til et slikt spesialforetak er et alternativ til overføring av risiko til et gjenforsikringsselskap.

Finanstilsynet foreslår at adgangen til å opprette spesialforetak gjennomføres i sammenheng med øvrige konsesjonsbestemmelser i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 2. Det foreslås å innta en forskriftshjemmel som dekker gjennomføringsbestemmelsene som skal fastsettes av Kommisjonen.

Direktivet og forslaget til Omnibus II-direktiv fastsetter at spesialforetak som er godkjent før 31. desember 2012 skal være underlagt lovene i medlemslandet som har godkjent spesialforetaket. Enhver ny aktivitet i et slikt spesialforetak påbegynt etter 31. desember 2012 skal imidlertid følge bestemmelsene i Solvens II-direktivet. Med henvisning til at norsk rett i dag ikke har særlig regulering av spesialforetak som overtar forsikringsrisiko fra andre forsikringsselskaper, mener Finanstilsynet denne bestemmelsen ikke er aktuell for norske foretak.

Special Purpose Vehicles (SPV) er en ny selskapstype som synes å skulle kunne reassurere hele eller deler av forsikringsselskapenes renterisiko og forsikringsrisiko. FNO stiller seg positive til at man kan skal kunne reassurere forsikrings- og renterisiko i slike foretak. Reassuranse vil være et viktig element under Solvens II, og det er viktig at det legges til rette for en praktisk og effektiv implementering av SPV-alternativet for reassuranse i Norge. FNO mener imidlertid det bør komme føringer på hvordan slike SPV-selskaper kan brukes i Norge.

Til punkt 7.1 Pristariffer og beregning av premier

Finanstilsynet foreslår at forsikringsvirksomhetslovens grunnleggende krav om at premiene skal være betryggende videreføres. Tilsynet foreslår videre at kravet i forskrift 30. juni 2006 til forsikringsvirksomhetsloven (§2-1) om at beregningsgrunnlaget skal baseres på senest oppdatert risikostatistikk videreføres. Dette er i samsvar med Solvens II-direktivets artikkel 209. Finanstilsynet viser til at direktivet kun gjelder nye kontrakter.

Finanstilsynet foreslår videre at tilsynskompetansen for å påse at pristariffene er i samsvar med kravet til betryggende og rimelige premier videreføres (lovens § 9-6 annet ledd). Omfanget av tilsynets kontroll av meldingene foreslås harmonisert og tilpasset de omfattende kravene til tilsynets evalueringsprosesser som følger av Solvens II-direktivet. Påleggskompetansen i lovens § 9-6 tredje ledd foreslås også videreført.

Finanstilsynet foreslår å oppheve forskriftsbestemmelsen som fastslår at Finanstilsynet fastsetter den høyeste tillatte beregningsrente for pristariffer, jf. forskrift til forsikringsloven § 2-3.

FNO støtter Finanstilsynets forslag om å videreføre bestemmelsen i § 9-6 om kontroll med pristariffer. Vi støtter også forslaget om å oppheve bestemmelsen i forskrift til forsikringsloven om at Finanstilsynet skal fastsette den høyeste tillatte beregningsrente for pristariffer.

Til punkt 7.2 Beregning av kundemidler

Finanstilsynet mener at premieberegningsgrunnlaget fortsatt bør benyttes ved beregning av verdien av forsikringen ved gjenkjøp, flytting og utstedelse av fripoliser fra foretakspensjonsordninger (premiereserve). Finanstilsynets forslag til ny § 9-7b viderefører derfor i hovedsak substansen i gjeldende lov § 9-16 om beregning av de forsikringsmessige avsetninger (premiereserven mv.).

Regelverket om overskuddstildeling i lovens § 9-9 om tildeling av overskudd på avkastning kan etter Finanstilsynets vurdering videreføres uten andre endringer enn en tilpasning av ordlyden til ny begrepsbruk. Utover en liten endring i begrepsbruken har Finanstilsynet heller ikke sett behov for å endre § 9-10 om tildeling av overskudd på risikoresultatet. Finanstilsynet foreslår imidlertid at det innføres en ny bestemmelse som definerer kundens midler og at forsikringskapital i denne sammenheng introduseres som et nytt begrep, jf. forslaget § 9-7a. Begrepet forsikringskapital foreslås som en samlebetegnelse for alle midler/forpliktelser som er knyttet til kontrakten.

Finanstilsynet anser at en direkte kobling mellom premieberegningsgrunnlagets forutsetninger og forutsetningene ved beregningen av Solvens II-avsetningene ikke er hensiktsmessig, da dette vil kunne innebære kontinuerlige endringer i premiereserven (forslaget § 9-7b første ledd).

Finanstilsynet foreslår at dagens regler om forhøyelse av premiereserven ved endringer i de biometriske forutsetningene i beregningsgrunnlaget ikke skal videreføres (forslaget § 9-7b annet ledd). Forslaget må sees i sammenheng med forslag til endringer i § 9-11.

I den grad selskapet får samtykke etter lovens § 9-11 til å bruke overskudd fra kollektivporteføljen til styrking av egen soliditet, legger Finanstilsynet til grunn at overskuddet blir overført til premiereserven (forslaget § 9-11 første ledd).

Finanstilsynet foreslår at det skal kunne stilles som vilkår for slikt samtykke at selskapet også må overføre egne midler til premiereserven (forslaget § 9-11 annet ledd).

Finanstilsynet foreslår også å videreføre bestemmelsen i forsikringsvirksomhetsloven § 9-11 som gir Finanstilsynet hjemmel til å pålegge selskapet å benytte avkastningsoverskudd og overskudd på risikoresultatet til nødvendig styrking av premiereserven når selskapets soliditet tilsier det. Finanstilsynet foreslår at hjemmelen til å ilegge pålegg utvides slik at det ved vurdering av om pålegg skal ilegges også kan legges vekt på hensynet til å styrke flytteretten.

FNO støtter Finanstilsynets tilnærming om å bryte skillet mellom premieberegningssystemets forutsetninger og forutsetningene ved beregningen av Solvens II-avsetningene, for å unngå unødvendig volatilitet i premiereserven. Vi antar i denne forbindelse at gjeldende regler om at selskapet kan bruke overskudd på avkastning til å finansiere oppreservering av biometrisk risiko videreføres i kundesammenheng. Det er behov for klargjøring av hva Finanstilsynet legger i begrepet "kundevernregler" for unngå uheldige konsekvenser i flyttemarkedet.

I tillegg opplever vi rammebetingelsene rundt en potensiell oppreserveringssituasjon som uklare, spesielt når det gjelder flytting, og vi ønsker en klargjøring i denne forbindelse.

Til punkt 7.3 Videreføring av kollektivporteføljen mv.

Finanstilsynet foreslår at forsikringsvirksomhetslovens § 9-7 om forvaltning av midler i kundeporteføljer mv. i all hovedsak videreføres. I tråd med direktivet artikkel 276 foreslår Finanstilsynet videre at forsikringsselskapet i tilfeller der verdien av de forsikringstekniske avsetninger er høyere enn den samlede forsikringskapitalen i kollektivporteføljen, må føre et tilleggsregister over eiendelene som dekker nevnte merverdi og påse at også disse eiendelene blir forvaltet i samsvar med kravene som stilles til forvaltningen av eiendeler som skal sikre forsikringstekniske avsetninger (forslaget § 9-7 åttende ledd nytt annet punktum).

Den nye bestemmelsen innebærer at overskudd på eiendelene i tilleggsregisteret ikke skal fordeles på kontraktene eller inngå i verdien av forsikringskapitalen på annen måte.

FNO støtter forslaget.

Til punkt 7.4 Behandling og tildeling av overskudd

Finanstilsynet legger til grunn at Solvens II-tilpasningen ikke krever endringer i reglene om overskuddstildeling i lovens §§ 9-9, 9-10 og 9-12. De forslag til endringer i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 9 som Finanstilsynet fremmet i brev av 08.03.2011 i lys av Solvens II er ikke behandlet i denne høringen.

Finanstilsynet foreslår at innholdet i gjeldende bestemmelser i §§ 9-11 og 9-17, som gir selskapets hhv adgang og plikt til å bruke overskudd på kollektivporteføljen over ett eller flere år til å styrke selskapets forsikringsmessige avsetninger, videreføres. Finanstilsynet

åpner i § 9-11 annet ledd for at samtykke til bruk av overskudd kan gis for flere år og tar sikte på å videreføre substansen i lovens § 9-25 (om endringer i avsetningsgrunnlaget) så langt det passer. Forslagets § 9-11 tredje ledd utvider Finanstilsynets grunnlag for å gi selskapet pålegg om å overføre overskudd til premiereserven, ved at det foreslås at et pålegg også skal kunne være begrunnet i styrking av flytteretten.

FNO støtter forslaget om å videreføre gjeldende bestemmelser om adgang til å styrke premiereserven.

Om adgangen til å samtykke til bruk av overskudd til styrking av selskapets solvens bør videreføres

Finanstilsynet gir uttrykk for at levealdersjustering kan være et alternativ til bruk av overskudd til styrking av selskapets solvens, og påpeker at en eventuell innføring av levealdersjustering bør kombineres med begrensninger i bruk av, eller oppheving av, regelen i lovens § 9-11 om overføring av overskudd til premiereserve i stedet for premiefond.

FNO vil her påpeke at med dagens rentenivå vil både oppbygging av bufferkapital og avsetninger til langt liv kunne forventes å ha en positiv effekt på selskapenes solvensposisjon, men at det i private tjenestepensjonsordninger sannsynligvis ikke vil være rom for samtidig oppbygging av bufferkapital og avsetninger til langt liv med et slikt rentenivå

Til punkt 7.5 Behov for endringer i lovens kapittel 10 om kommunale pensjonsordninger

Finanstilsynet gir i høringsnotatet uttrykk for at det ikke er behov for å foreta substansielle endringer i kapittel 10, men mener likevel det er behov for enkelte endringer i ordlyden for å tilpasse regelverket til det forhold at Solvens II-direktivet medfører at koblingen mellom beregning av premier og avsetningene bortfaller.

FNO støtter Finanstilsynets syn.

Til punkt 7.6 Behov for tilpasninger i lovens kapittel 11 om flytting mv.

Finanstilsynet legger til grunn at Solvens II-regelverket ikke er til hinder for at flytteretten videreføres, men mener det nødvendig å tilpasse ordlyden i § 11-7 om beregning av pensjonsordningens midler til nytt solvensregelverk. Finanstilsynet foreslår i lys av dette at beregning av midlene knyttes direkte opp mot forsikringskapitalen. Finanstilsynet foreslår at regelen om at kontraktens andel av overskudd i flytteåret skal medregnes i flytteverdien, blir videreført.

Finanstilsynet mener forslaget om å gå bort fra et krav om automatisk oppreservering av premiereserven for opptjente rettigheter ved endring i premieberegningssgrunnlaget, bør medføre at mottakende selskap kan operere med flere beregningssgrunnlag for biometrisk risiko på samme kontrakt i medhold av forsikringsvirksomhetslovens § 11-10, på samme

måte som gjeldende praksis for renteforutsetningen. Forslaget innebærer at mottakende selskap ved beregning av premiereserven kan behandle kontrakten som om den hadde vært etablert i dette selskapet fra opprettelsen, og den tilflyttede kontrakten vil da "konverteres" inn i mottakende selskaps flertariff.

FNO støtter Finanstilsynets forslag om å oppheve dagens krav om at det ved flytting skal overføres fullt ut oppreserverte premiereserver også i oppreserveringsperioden.

Til punkt 7.7 Tilpasning av foretakspensjonslovens kapittel 9

Finanstilsynet anser det ikke som nødvendig å foreta endringer i foretakspensjonslovens kapittel 9 som følge av tilpasningen til Solvens II.

FNO støtter Finanstilsynets vurdering.

Til punkt 8 Pensjonsforetak

Finanstilsynet forslag går i korthet ut på at:

- Solvens II-prinsippene for verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger gjøres gjeldende også for pensjonskasser.
- pensjonskassene foreløpig ikke underlegges kapitalkravene i Solvens II
- samtlige pensjonskasser pålegges rapportering av Finanstilsynets stresstester fra 2013
- Solvens I videreføres, men at Basel I avvikles.
- Gjeldende krav til risikostyring og internkontroll videreføres i hovedsak

Finanstilsynet er i tvil om kvantitative begrensninger i kapitalforvaltningsforskriften skal videreføres, men mener hensyn til stabilitet i rammebetingelsene kan tilsi dette. Kapitaldekningsregelverket for innskuddspensjonsforetak avvikles og erstattes av et enkelt kapitalkrav på 2 prosent av forvaltningskapitalen.

FNO mener prinsipielt at det bør være like konkurransevilkår for livsforsikringsselskaper og pensjonsforetak, og at behovet for å unngå konkurranseforskyvning i form av regelverksarbitrasje bør vektlegges når myndighetene skal utforme reguleringen for pensjonskassene frem til det reviderte pensjonskassedirektivet fastsettes. Vi mener at Finanstilsynet i høringsnotatet har gjort en grundig vurdering, og at de således har ivaretatt behovet for et "level playing field".

Til punkt 9 Små selskaper som tilfredsstillere unntakskriteriene

Finanstilsynet foreslår at alle ordinære skadeforsikringsselskaper og brannkasser underlegges Solvens II-regelverket.

FNO støtter forslaget.

Til punkt 10 Sjøtrygdslag

Alle sjøtrygdslagene tilfredsstillende de fastsatte unntakskriteriene basert på størrelse etter Solvens II-regelverket. Finanstilsynet har derfor lagt til grunn at det ikke er et krav at sjøtrygdslagene skal underlegges Solvens II. Dersom sjøtrygdslagene ikke underlegges Solvens II, vil det imidlertid være et vilkår at de ikke mottar reassuransse.

FNO har ingen motforestillinger mot at sjøtrygdslag ikke underlegges Solvens II, men av hensyn til behovet for å unngå regelverksarbitrasje mener vi det er riktig å stille som vilkår at disse ikke mottar reassuransse.

Til punkt 11 Ny finanslovgivning (NOU 2011: 8)

Banklovkommisjonen og Finanstilsynet har lagt til grunn at Solvens II skal gjennomføres i norsk rett på samme måte som for Basel II regelverket, der det overordnede rammeverket ble tatt inn i loven mens de fleste bestemmelsene ble tatt inn i forskrift.

Banklovkommisjonen la i sin utredning nr. 8 opp til en felles regulering for bank og forsikring når det gjelder pilar II-bestemmelsene.

Finanstilsynet legger i sitt høringsnotat til grunn at nivå 2-bestemmelsene, som kommer i form av en forordning, implementeres i norsk regelverk gjennom en lov eller forskrift som henviser til forordningens bestemmelser. Finanstilsynet har gitt uttrykk for at det skal utarbeides en veiledning som fremstiller regelverket i denne forordningen.

Finansdepartementet ber i høringsbrevet om merknader kun til det materielle innholdet i Finanstilsynets forslag. FNO vil likevel påpeke at dersom Solvens II direktivet skal gjennomføres i ny finanslov, bør bestemmelsene gis separat for forsikringsselskaper og finansforetak som ikke er forsikringsselskaper. Et slikt skille vil gi en hensiktsmessig og oversiktlig implementering av Solvens II i norsk lovgivning ettersom Solvens II regelverket på mange punkter avviker fra bestemmelsene som gjelder for banker og verdipapirforetak. Dette kan gjøres ved å splitte kapittel 13 i en generell del, en del som gjelder banker og andre foretak som er underlagt Basel-regelverket, og en egen del for forsikringsselskaper (eventuelt også pensjonskasser).

Vi mener også at det er hensiktsmessig å slå sammen kapittel 13 og 14 slik at alle særbestemmelsene for henholdsvis forsikring og finansforetak som ikke er forsikringsselskaper fremgår samlet. Vi viser her til FNOs høringsuttalelse om NOU 2011: 8 av 29.09.2011.

Når det gjelder implementeringen av nivå 2-bestemmelsene mener FNO som nevnt i forbindelse med punkt 2.4 om kapitalkrav at Finanstilsynets tilnærming ikke er i tråd med hvordan øvrige deler av EU lovgivningen er implementert i norsk rett. Ut fra hensynet til at bestemmelsene skal være lett tilgjengelige og at eventuelle fremtidige endringer

synliggjøres, mener FNO forordningen på nivå 2 bør transformeres inn i norsk rett i forskrift, og ikke gjennomføres ved en inkorporeringsforskrift.

3. Nærmere til de enkelte bestemmelser i Finanstilsynets lovforslag

Til § 6-10 første ledd

FNO mener det er uklart hvorvidt formuleringen "skal inkludere forsikringer som forventes overtatt i de neste 12 måneder" inkluderer eventuelle tilflyttinger/nytegninger. Hvis så er tilfelle kan det stilles spørsmålstegn ved om ikke dette bryter med bestemmelsen om at fremtidig forretning ikke skal inngå som en del solvenskapitalen.

I Finanstilsynets presentasjon til møtet 01.12.2011 i referansegruppen for Solvens II i regi av Finanstilsynet (side 13) står følgende:

"Kontrakter skal medregnes fra det tidligste tidspunkt av:
–tidspunktet for når kontrakten er inngått
–tidspunktet for når forsikringsdekningen starter"

Forventninger om fremtidige kontraktinngåelser skal derfor ikke medregnes.

Til § 9-7 b (3)

Bestemmelsen er ikke foreslått endret i forhold til gjeldende ordlyd, men formuleringen er upresis, fordi definisjonen for eksempel ikke omfatter reaktiveringsarv, annen risikopremie som belastes eller faktisk reaktivering og endret uføregrad. Bestemmelsen bør omformuleres.

Til § 9-7 b (5)

Det er enkelte avsetningselementer (IBNR) i kollektivporteføljen som ikke skal kundetildeles. Ordlyden slik den er nå åpner ikke for dette.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Fellesorganisasjon

Livsforsikrings- og pensjonsavdelingen

Stefi Kierulf Prytz
direktør

Martin Carlén
fagsjef